

Model działania oparty na zadawaniu pytań: praca z danymi jako wsparcie nadzoru, rozliczalności oraz efektywności pracy szkół.

David Ronka
Public Consulting Group

V Kongres Zarządzania Oświatą, 22-24.09.2010
www.oskko.edu.pl/kongres/

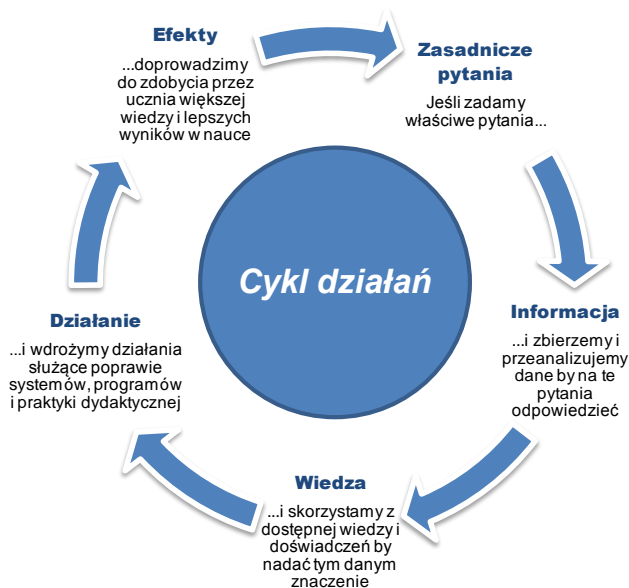
Model analityczny oparty na zadawaniu pytań

Praca z danymi jako wsparcie nadzoru, rozliczalności oraz efektywności pracy szkół.

V Kongres Zarządzania Oświatą, 22-24.09.2010, www.oskko.edu.pl/kongres/

Gdy władze oświatowe nie ustanawiają konkretnych celów poprawy sytuacji w szkołach i nie wykorzystują danych do pomiaru postępów w osiąganiu tych celów w oparciu o mierzalne wskaźniki, wówczas szkoły zdane są jedynie na „przypadkowe akty poprawy” (Bernhardt 2006, s. 30). Dzięki pracy z danymi możliwe jest formułowanie adekwatnej i efektywnej polityki edukacyjnej oraz pomiar skuteczności programów i interwencji w obszarze edukacji. Dane można również wykorzystać do pomiaru postępów w nauce poszczególnych uczniów, wspierania pracy nad rozwojem programów nauczania, określania efektywnej alokacji środków i przekazywania społeczności informacji dotyczących postępów w rozwoju sytuacji. Jednak mimo korzyści, możliwych do uzyskania dzięki efektywnej pracy z danymi, wiele szkół ma wciąż problemy z podejmowaniem decyzji w oparciu o dane (Mason, 2002; Ingram, Louis, & Schroeder, 2004; Boudett & Steele, 2007; Stid, O'Neill, & Colby, 2009).

Wymagania zawarte w rozporządzeniu o nadzorze pedagogicznym przedstawiają wskazówki co do rodzajów danych, które szkoły mogą i powinny regularnie analizować zarówno w kontekście wewnętrznie prowadzonych ewaluacji jak i w kontekście danych gromadzonych w procesie ewaluacji zewnętrznej. Public Consulting Group (PCG) opracowała Model działania oparty na zadawaniu pytań i pracy z danymi (Data-Driven Inquiry and Action Cycle) – którego celem jest wspieranie pracowników oświaty w procesie prowadzenia badań i programów działania, począwszy od etapu formułowania zasadniczych pytań, poprzez analizę danych, realizację działań, po pomiar osiągniętych rezultatów. Poszczególne etapy Modelu opisane są poniżej.

Zasadnicze pytania

Pytania są wykorzystywane w trakcie całego cyklu. Istnieją trzy rodzaje stawianych pytań: dotyczące aktualnego stanu rzeczy, diagnozy i działania. Rozpoczynając cały proces ważne jest sformułowanie pytań badawczych, odzwierciedlających kluczowe kwestie edukacyjne, dotyczące aktualnej sytuacji. Pytania tego typu zaczynają się zwykle: „Jak poradzili sobie nasi uczniowie w...?”, „W jakim stopniu nasi nauczyciele...?” i „W jakim stopniu rodzice...?”. Pytania powinny być tak sformułowane, by zebrane dane mogły udzielić na nie odpowiedzi. 17 wymagań z rozporządzenia o nadzorze pedagogicznym stanowi bazę, umożliwiającą formułowanie zasadniczych pytań w obszarach takich jak działające procesy, środowisko, zarządzanie i efekty prowadzonych działań. Być może najważniejszą cechą tego etapu jest to, że formułowanie pytań odbywa się wspólnie z pozostałymi partnerami, tak by reprezentowane były interesy wszystkich stron procesu edukacyjnego.

Informacja

Kolejnym krokiem, po sformułowaniu pytań, jest gromadzenie informacji, które umożliwią udzielenie na nie odpowiedzi. Istnieją różnego rodzaju źródła, w których można zbierać dane, związane także z postawami i postrzeganiem sytuacji (poprzez badanie ankietowe, wywiady i grupy fokusowe), występowaniem pewnych działań (poprzez obserwacje i wizytacje), występowaniem kluczowych pomocy (poprzez zbieranie materiałów i przykładów pracy) i wynikami uczniów (poprzez testy, egzaminy, dane związane z frekwencją i zachowaniem). Dane zebrane dzięki ewaluacjom stanowią dobry punkt wyjścia do wspólnej analizy obecnej sytuacji w szkole. Im lepsza jakość danych (w zakresie adekwatności, kompletności i aktualności), tym wyższa będzie jakość wniosków wyciągniętych z ich analizy, zaś wykorzystanie urozmaiconych źródeł danych zawsze prowadzi do pełniejszego obrazu panującej sytuacji.

Model analityczny oparty na zadawaniu pytań

Praca z danymi jako wsparcie nadzoru, rozliczalności oraz efektywności pracy szkół.

V Kongres Zarządzania Oświatą, 22-24.09.2010, www.oskko.edu.pl/kongres/

Wiedza

Kolejny etap procesu stanowi pomost między analizą danych a działaniami podjętymi na jej podstawie. Etap ten angażuje władze oświatowe w zbiorowy proces analizy zebranych danych, sięgnięcie do publikacji związanych z danym zagadnieniem oraz wymianę najlepszych praktyk w celu zarówno identyfikacji problemu, który trzeba rozwiązać, jak i głównej jego przyczyny. W identyfikacji sedna problemu pomagają pytania odnoszące się do diagnozy sytuacji. Są to zasadniczo pytania typu „Dlaczego...?”. Precyzyjne sformułowanie problemu (które może mieć formę opisu istniejącego stanu rzeczy) oraz zrozumienie jego przyczyny umożliwiają przejście do kolejnego etapu procesu.

Działanie

Jeśli gromadzenie i analiza danych nie prowadziłyby do podjęcia żadnych działań, czynności te byłyby całkowicie bezużyteczne. Tym niemniej, działania podjęte pod wpływem impulsu, mogą mieć wpływ destrukcyjny. Rozważnie przemyślany plan działania łączy diagnozę problemu (stan obecny) z pożądanym stanem przyszłym, który ma być osiągnięty dzięki wdrożeniu strategii podejmującej sedno problemu zidentyfikowane w poprzednim etapie. Strategię mającą na celu poprawę można zdefiniować dzięki odpowiedziom na pytania typu „Jak doprowadzić do...?”. Najefektywniejsze plany działania zawierają rozważne, konkretne kroki wdrożenia strategii na rzecz poprawy sytuacji, włącznie ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za każdy krok, terminem jego realizacji oraz niezbędnymi zasobami. Plan działania byłby jednak niekompletny gdyby nie zawierał wskaźników, monitorowanie których pozwoli upewnić się, że działania faktycznie są podejmowane. Tak więc plan działania powinien również zawierać informację o osobie odpowiedzialnej za monitorowanie postępów w stosunku do założeń planu oraz o tym jak sprawozdanie z realizacji planu będzie raportowane partnerom procesu.

Efekty

Pomiar rezultatów działań i tego w jakim stopniu odpowiadają założeniom jest kluczowym elementem ewaluacji efektów planu działania. Strategia, której celem jest poprawa sytuacji, wyrażona w planie działania, powinna w przejrzysty sposób nawiązywać do mierzalnych efektów; np. „Jeśli podejmiemy takie działanie, powinniśmy w szkole osiągnąć następujący efekt”. Gromadzone dane powinny umożliwiać określenie zakresu wpływu wywartego poprzez podjęte działania (jest to często ten sam rodzaj danych, które zbierane są na etapie informacji), zaś ich analiza powinna prowadzić do powstania nowej rundy pytań służących pogłębionemu opisowi sytuacji, bądź przekierowujących uwagę na nowy problem.

Wdrożenie procesu zmierzającego do poprawy sytuacji, takiego jak opisany cykl, zakończy się powodzeniem jedynie wtedy, gdy wszyscy interesariusze procesu edukacyjnego będą przywiązani do zasad współpracy, autorefleksji i komunikacji. Zasadnicze znaczenie dla wszystkich partnerów powinna mieć też świadomość, że ostatecznym celem poprawy sytuacji w szkole jest rozwój jej uczniów. Dlatego każde działanie podjęte w szkole powinno nawiązywać do poprawy tych wyników ucznia, na których nam najbardziej zależy. Jest bardzo prawdopodobne, że działania realizowane w klasie bezpośrednio wpłyną w pozytywny sposób na wyniki ucznia w zakresie jego wiedzy, umiejętności i norm społecznych. Im dalej od klasy będą realizowane, tym mniej bezpośredni charakter będzie miał ich wpływ wywierany na naukę uczniów. Angażując się w opisany cykl trzeba być świadomym kosztów podejmowanych działań (zarówno w aspekcie finansowym jak i czasowym) w stosunku do wyników ucznia. Uporządkowany i regularny proces zadawania pytań, gromadzenia danych, podejmowania ukierunkowanych działań sprawi, że poprawa sytuacji w szkole nie będzie uzależniona od „przypadkowych aktów poprawy”, a stanie się celowym i przemyślanym procesem.

Model analityczny oparty na zadawaniu pytań

Praca z danymi jako wsparcie nadzoru, rozliczalności oraz efektywności pracy szkół.

V Kongres Zarządzania Oświatą, 22-24.09.2010, www.oskko.edu.pl/kongres/

O autorze

David Ronka zajmuje się przygotowaniem i prowadzeniem szkoleń w zakresie rozwoju zawodowego dla kierownictwa szkół w obszarze pracy z danymi w celu poprawy wyników ucznia, wdrażaniem systemów zarządzania danymi edukacyjnymi w dystryktach szkolnych, pomocą szkołom w opracowywaniu sprawozdań z analizy danych. David Ronka ukończył Harvard University, gdzie prowadzi także zajęcia poświęcone poprawie jakości pracy z danymi dla przedstawicieli instytucji oświatowych z całego świata.

Dodatkowe informacje

w języku angielskim: David Ronka dronka@pcgus.com

w języku polskim: Małgorzata Marciniak mmarciniak@pcgeu.com

Bibliografia:

Bernhardt, V. L. (2006). Using data to improve student learning in school districts. Larchmont, NY: Eye on Education, Inc.

Boudett K. P., & Steele, J. L. (Eds.) (2007). Data wise in action: Stories of schools using data to improve teaching and learning. Cambridge, MA: Harvard Education Press.

Ingram, D., Louis, K. S., & Schroeder, R. G. (2004). Accountability policies and teacher decision making: Barriers to the use of data to improve practice. Teachers College Record, (106)6, 1258–1287.

Mason, S. (2002). Turning data into knowledge: Lessons from six Milwaukee Public Schools. Madison, WI: Wisconsin Center for Education Research.

Stid, D., O'Neill, K., & Colby, S., (2009). Portland Public Schools: From data and decisions to implementation and results on dropout prevention. Boston Dropout Prevention. San Francisco, CA: The Bridgespan Group, Inc.